

ספרי' — אוצר החסידים — ליובאוויטש

לקוטי שיחות

מכבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל
שניאורסאהן
מליובאוויטש

יתרו

מתורגם ומעובד לפי השיחות של לקוטי שיחות חלק טז
(תרגום הפשי)

יוצא לאור על ידי
„מכון לוי יצחק“
כפר חב"ד ב'

שנת חמשת אלפים שבע מאות ושמונים ושתיים לבריאה
שנת מאה ועשרים לכ"ק אדמו"ר מלך המשיח

יתרו

א. השאלות המתעוררות על דברי חז"ל ורש"י בקשר ל, וישמע יתרו"

ב. דברי הרמב"ם על אין לקב"ה בעולמו אלא ד' אמות של הלכה"

על הפסוק, וישמע יתרו כהן מדין... שואלים חז"ל: "מה שמועה שמע ובא?", וכתשובה על שאלה זו יש מספר דעות: דעה אחת אומרת "מלחמת עמלק שמע ובא", דעה שניה "מתן תורה שמע ובא", ודעה שלישית סוברת, "קריעת ים סוף שמע ובא".

ידועה? השאלה הנשאלת על כך: מדוע שואלים חז"ל "מה שמועה שמע" ומחפשים תשובה לכך, והלא בהמשך הפסוק עצמו נאמר שהוא שמע, "את כל אשר עשה³ אלקים למשה ולישראל עמו כי הוציא ה' את ישראל ממצרים"⁴? יתר על כן: דברי חז"ל, שיתרו שמע על "מלחמת עמלק" או על "מתן תורה" וכו', אינם מובנים, לכאורה, לאור הנאמר שהוא שמע, את כל אשר עשה... כי הוציא...".

במיוחד קשה להבין את דברי רש"י, המפרש (בעיקר) לפי פשוטו של מקרא, ואילו כאן – (א) הוא שואל בפירושו על פסוק זה את אותה השאלה (ב) בתשובתו הוא מצרף שתי דעות (מתוך השלוש הקיימות), "קריעת ים סוף ומלחמת עמלק".

הכרחי איפוא לומר, שחז"ל ורש"י באים להבהיר בשאלתם ובתשובותיהם קושי מסויים בתוכן הפסוק, שאיננו מוסבר על-ידי המשך הפסוק, "את כל אשר עשה וגו'", והוא דורש הסבר. לפי זה עלינו להבין: מה אינו מובן כאן בפשטם של הפסוקים?⁵

כמו-כן יש להבין: השם יתרו (אחד משבעת השמות) נתווסף לו בזמן שהתגייר – "כשנתגייר וקיים המצוות הוסיפו לו אתה על שמו"⁷ – ואם כך, כיצד מכנה אותו התורה כאן בשם זה (וישמע יתרו) בעוד שמדובר כאן על הזמן שבו הוא היה עדיין "כהן מדין" – לפני התגיירות?⁸

- 1) מכילתא כאן. ובחם קטו, א. ירושלמי מגילה פ"א ה"א. וראה לקמן הערה 75 השינוי בלשונם.
- 2) ראה מפרשי רש"י ריש פירשתנו. חז"ל: מהרש"א ובחם שם. כלי יקר כאן. ועוד.
- 3) ובפרש"י: בירידת המן ובבאר ובעמלק.
- 4) ובפרש"י: זו גדולה על כולם.
- 5) הכרחו של רש"י – ע"ד הפשט – לפרש שדוקא ב' ענינים אלה ובפרש"י: בירידת המן ובבאר ובעמלק. וראה לקמן בפנים סט"ו ובהערה 75.
- 6) מכילתא ופרש"י כאן. ופרש"י שמו"ד, ית. שמו"ר פכ"ז, ח. נתחזק כאן ד.
- 7) פרש"י כאן. ע"דו בשמו"ר שם (לפי' הא'). ובמכילתא כאן: שיתרו במע"ט.
- 8) ודווקא לומר, כמו שכ' אחדים מהמפרשים (ראה רע"ב, וט"ז כאן – לענין שם יתרו) שהתורה קראו ע"ש העתיד וכמו בשם הנחרט וישמע יתרו (בראשית ב, יד ובפרש"י),

כדי להבין את כל זאת, צריך להסביר תחלה קטע בפירוש המשניות להרמב"ם, שנראה תמוה מאוד במבט ראשון. הרמב"ם⁹ מביא את מאמר חז"ל¹⁰, "מיום שחרב בית המקדש) אין (לו) להקב"ה בעולמו אלא ארבע אמות של הלכה בלבד", ואומר שבלימוד מאמר חז"ל זה כפשוטו הוא יכול להראות רחוק מאד מן המציאות, כי האם אכן "ארבע אמות של הלכה" היא התכלית הנעלית ביותר, ואת כל שאר הדברים ניתן "להשליך" (מושלכת אחר גויז"?)

ומסביר הרמב"ם בהרחבה, שתכלית כל העולם הוא האדם, ותכליתו של האדם היא להגיע לשלמות המורכבת מן "החכמה"¹¹ והמעשה". כלומר, על האדם להתעלות בחכמה ובהשגה עד להשגת המטרה, והיא: "החכמה אלקית" – "לצייר לנפשו אחדות הקב"ה"¹², וכל שאר החכמות האחרות היא רק הכנה, כדי שאחר-כך יגיעו לידיעה אלקית, ו"ומעשה" – לא להיות שטוף בתענוגים – סור מרע, ולתקן מידותיו וכו' כראוי – ועשה טוב. לאחר הסבר נרחב בענין שלעיל מציין הרמב"ם שכאשר יתבוננו וילמדו מדברי חז"ל את שני הענינים שהוזכרו לעיל: "החכמה ומעשה", איראו יכירו באמיתותו של מאמר חז"ל זה, "אין לו להקב"ה בעולמו אלא ארבע אמות של הלכה"¹³.

וצריך להבין:

(א) כיצד מוסברת החשיבות המיוחדת של ארבע אמות של הלכה" באמצעות שני הענינים

כי (ע"ד הפשט עכ"פ) זהו שיין לומר כשאין שם אחר, אבל יתרו הרי ה' לו ד' שמות כו'. ועד"ז צ"ל בהכ' שמות ג, א. ד, ית. וראה מפרשי רש"י כאן. ואכ"מ.

9) בהקדמתו לפיה"מ ד"ה אחר כן. ולהעיר שהנדפס בש"ס שלנו שזוהי הקדמה "מסדר זרעים" – צ"ע שה"ו הקדמת כללות פיה"מ. ואם מפני שסמכו לו – ה"ו סמוך למס' ברכות. וראה תרגומו של קאפאה.

10) ברכות ה, א. כמה פעמים לפני זה מובא הל' "דעת" (ולא "חכמה") – וצ"ע אם דייק המתרגם בזה.

11) גם מרמב"ם זה מובן גודל הכרח לימוד פנימיות התורה שהיא חכמה האלקית, שעי' דוקא אפשר "לצייר לנפשו אחדות הקב"ה" (נוסף על המפורש בספר היד חזקת (הל' יסוה"ת פ"ב ה"ב): והאין היא הדרך לאהבתו ויראתו בשעה שנתבונן וכו').

12) בתרגומו של קאפאה: "יכוין שמדבריהם ע"ה אנו לומדים שני הדברים הללו כלומר החכמה והמעשה ממה שביארו וממה שרמזו בצדק אמרו אין לו להקב"ה בעולמו כו". ולפי פשוטו הכוונה שמלימוד תושב"ע מגיעים לב' ענינים אלו. אבל עדיין חסר ביאור איך מגיעים ואיפה נרמז בתלית החכמה ידיעת אלקות ואחדות הבורא וכו', וכדלקמן בפנים.

דאורייתא (=סודות התורה), וכיוון שכן, מובן²², שהכוונה ב„ארבע אמות של הלכה“ המשמעות תחליף לבית המקדש לאחר חורבנו, איננה רק להלכות הקשורות למעשה, אלא גם ל„רויזן דאורייתא“, לחכמה ולידיעת אחדות הבורא.

אך לפי הסבר זה מתורצת רק השאלה השנייה – מנין שמשמעות המילה „הלכה“ כאן היא ידיעת אלקות, אך עדיין אין מובן מדוע משתמשים חז"ל במילה „הלכה“, שמשמעותו בכל מקום אחר היא שונה? ובכלל: היכן רמזו כל הרעיון הזה בענין של „ארבע אמות של הלכה“?

ד. ההסבר לענין

בפשוטות – גם המצוות של אחדות ה', אהבת ה', וכדו', הן הלכות, ויש בהן כמה וכמה הלכות פסוקות^{22*}. הרמב"ם אכן מדגיש בתחילת ספרו, שהוא ספר של הלכות ופסקי דינים, שאלה הם יסודי התורה, ושהן מתבטאות ב„לידע (באמצעות „הכמה אלקית“) שיש שם מציו"ו, ו„אלקה זה אחד“ (אחדות ה') וכו'.

ואפילו אצל קטן – הלכתו הראשונה ותחילת יומו היא באמירת „מודה אני לפניך מלך...“, ברכות וכו'.

וכיוון שצריך ש„כל מעשיך יהיו לשם שמים“, ואפילו בשעה שהוא ישן וכו' – כפי שמסביר הרמב"ם בהרחבה בהלכות דעות²³, ומקומו של אדם הוא ד' אמות (כפי שיובהר להלן בהרחבה), הרי שגם על ה„הלכה“ להיות „ד' אמות“.

– תרי"ג המצוות, ובמיוחד הציווי של „כל מעשיך יהיו לשם שמים“ ניתנו במתן תורה. מובן, אפוא, שעד אז, כולל „בימי שם ועבר“ לא היה כל זור²⁴ מציאאות, כפי שכותב שם הרמב"ם.

של „הכמה ומעשה“? הקשר שבין „הלכה“ לבין „מעשה“ הוא ברור, כי ההלכה היא כדי לדעת את המעשה אשר יעשון, ואת אלה, אשר לא תיעשנה¹, ותלמוד גדול שהתלמוד מביא לידי מעשה¹⁴, אבל מהו הקשר שבין „הכמה“, עד לידיעת „אחדות הקב"ה“ – לבין הלכה¹⁵?

(ב) אף אם נמצא דרך להסביר שהמילה „הלכה“ מכוונת גם למשמעות של „הכמה“, עדיין אין מובן: המילה „הלכה“ מוזכרת בש"ס פעמים ברות, ומוסברת בפשוטה¹⁶, כלומר, דין בדרך התנהגות לפי התורה¹⁷, ומשמעות זו למילה „הלכה“ מתבטאת גם בהלכה למעשה („אל יפטר אדם מחבירו אלא מתוך דבר הלכה¹⁸“, ועוד דינים בדומה לזה). ואם כך, מנין שבמאמר חז"ל זה משמעותה של המילה „הלכה“ שונה ממשמעותה בכל מקום¹⁹?

ג. נסיון להסביר את הדברים, והקושי בזה

ניתן היה להסביר שדברי הרמב"ם המקשרים במקרה זה את „ארבע אמות של הלכה“ עם חכמה וידיעת אלקות, נובעים בהכרח מתחילתו של מאמר חז"ל „מיום שחרב בית המקדש“, ומשמעותם של הדברים היא ש„ארבע אמות של הלכה“ משמשות תחליף לבית המקדש, וכיוון שבבית המקדש בחוץ – בלשכת הגזית – היה בית הדין הגדול, העיקר של התורה שבעל פה וההלכה²⁰; ובו בזמן היו מונחים שם, אך לפני ולפנים, בארון בקודש הקדשים, הלוחות (וספר התורה²¹), המציינים את פנימיות התורה ורויזן

(14) קדושין פ. ב. ב"ק יז. א.

(15) גם צלה"ב מה שנקשה בתחלת דבריו ז'בומן שם ועבר ואחריו שלא היתה שם הלכה הנוכל לומר שאין להקב"ה חלק בעולם כלל" – והרי בזמן שם ועבר ה' "בימד"ר של שם ובימד"ר של עבר" וכמדור"ל עה"פ (תולדות כה, כז) "וישב אהלים". ובע"ז (לו, ב): בבי"ד של שם גזרו כו'. – ולהעיר מרמב"ם ה' ע"ז פ"א ה"ב. מ"ז ה"ב פ"ט. וארו"ל (יומא כה, ב) מיימין של אבותינו לא פרשה ישיבה כו' אברהם אבינו וקן וישיב בשיבה כו' יצחק אבינו וקן כו'.

(16) ראה אנציקלופדיא תלמודית ערך הלכה בתחלתו.
(17) וגם מומשך הגמ' ברכות שם: ואמר אביי .. כיון דשמענא להא .. לא הוה מצלינא אלא היכא דגריסנא.
(18) ברכות פ"א. א. וראה רמב"ם ה' תפלה פ"ד ה"ח. ובכ"מ.

(19) ובפרט משמעותית לשונו משמע שהכוונה באיש השלם הכולל ומעשה וכו' אינה רק לבני"א אלא גם – להבדיל – באה"ע, המפורש בדבריו "חכמי האומות החולפים ואשר לא ראו הנביאים ולא שמעו הכתום כבר ידעו גם הם שאין האדם שלם אלא כשיה' כולל הדעת והמעשה". ואיוו שייכות יש להם לד"א של הלכה?

(20) סנהדרין פו, סע"ב (במשנה). ספרי שופטים (יז, ח). רמב"ם ה' מורים בתחלתו. ובה"ל סנהדרין פ"א ה"ג: קובעין בתחילה בי"ד הגדול במקדש כו' ומעמידין בכל עיר כו'.
(21) לדעת ר"מ הס"ת ה' מונח בארון, ולדעת ר"י בצד

הארון (ב"ב יד, א. א. פ"רש"י וילך לז, כו).

(22) אבל דוחק הוא, שהרי הרמב"ם שם לא הביא כלל התחלת מארו"ל "מיום שחרב ביהמ"ק".

(22*) ולכאורה עפ"ז צ"ע – כיון ש, דע לפני מי אתה עומד" או כיו"ב (רמב"ם ה' תפלה פ"ד. ש"ע אדה"ו הארו"ח סצ"ח) וחכונת פסוק א' דק"ש מעכבות בתפלה והלכות פסוקות הן, כנ"ל – ה' צ"ל פתיחת התפלה בזה, ולמה "נהגו העם כו' ארו"ז בנות כו' (רמב"ם סדר תפלות בתחלתו).

יתירה מוז – מקרא מלא דיבר הכתוב שויתי ה' לנגדי תמיד (ראה טושו"ע ריש ארו"ח) וגם בזה כמה ה'ל' פסוקות – וי"ל אולי מפני שהידיעה לפני מי והכונות הנ"ל, צ"ל כבאר"א לפי כחו דוקא, ורצו לתקן נוסח השווה לכל, שתקנו בתפלה עצמה, בכל הברכות והתפלות (ראה רמב"ם ה' תפלה פ"א ה"ד).

(23) פ"ג. וראה תוספתא ברכות רפ"ד. טושו"ע ארו"ח סר"ל.א.

(24) ויומתק ביותר ע"פ דברי הרמב"ם במ"ז ה"ב פ"ט, עיי"ש.

ה. לעומק של דברים: מדוע, מקומו ועומק "הוא ד' אמות"

לגבי מספר ענינים אנו מוצאים שלכל אדם יש ארבע אמות משלו²⁵. עובדה זו נלמדת²⁶ מן הכתוב²⁷, "שבו איש תחתיו", וזה נקרא, מקומו של אדם²⁸.

בין הסיבות לכך אומרת הגמרא²⁹, שגוף האדם תופס מרחב של שלוש אמות, ואמה אחת נוספת כדי שהוא יוכל להרים את ידיו מעל לראשו³⁰.

לכאורה, דורשים הדברים הסבר: הרי לגוף, כולל היד במצב הרגיל, די בשלוש אמות³¹, ואם כך מדוע, במקומו של אדם נחשב תמיד כארבע אמות, רק בגלל העובדה שלפעמים הוא מרים את ידיו במצב בלתי רגיל לחלוטין³², למעלה מראשו, ואז הוא תופס יותר מקום מן הרגיל?

ו. כוונת בריאת האדם – התעלות מעבר לראשו

הקב"ה ברא את העולם באופן מושלם, עולם על מילואו נברא³³, בכל זאת אומרים חז"ל³⁴ שאת הכל, "ברא אלקים" כדי, "לעשות" – לתקן; תכליתה של הבריאה היא, שהאדם ישפיע עליה

(25) חוץ לתחום שבת (מכילתא ופרש"י) בשלח טו, כט. עירובין מה, ס"א (במשנה). וראה המאור לשבת צו, ב (לענין המעביר ד"א בה"ה בשבת). ת"י ברכות כז, ב (לענין איסור התפלה אחורי רבו). שיטה למוק"ט, א. ועוד. וכן תקנו שיהיה ארבע אמות של אדם קונת לו (ב"מ י, א), שלדעת כמה ר"ן גיטין עה, א. ריטב"א שם (בת"ל ה'). שו"ת הר"י מיג"ש סי' קו) הקנו את הד"א עצמם. ועוד.

(26) לענין תחומין – מכילתא (ופרש"י) שם. עירובין מה, א. נא, א. ירושלמי שם פ"ד, ה"א.

(27) בשלח טו, כט.

(28) ראה ספרי וזאת (שלח טו, לב): אל יצא איש ממקומו יא לו מקום וכמה אמרו ד' אמות. וראה שיטה למו"ק שם. ב"י י"ד סי' שלד ד"ה וזה דין בשם קונדריסים. ובאמ"ב (שער הק"ש פמ"ב): המקומו של אדם הוא ד"א.. לכך אמרו להוציא מד"א בשבת.. וכן כשלא עירב בו. וראה תו"ח בשלח נרד, ס"ב ואילך.

(29) עירובין מה, א. ובפס"י בשלח שם מסיים בהמשך לזה "מכאן אמרו חכמים.. המעביר חפץ בה"ה כו". וראה אוצ"ה קדושין כו, ב סק"ג שגם ד"א של מציאה שייך לזה.

(30) בעירובין שם ברעת ר"י "גופו שלש אמות ואמה כדי שיטול חפץ מתחת מרגלותיו ומניח תחת זרועותיו". ור"מ ס"ל: כדי לפשוט ידיו ורגליו. ובתוספתא (שם פ"ג ה'): מלא קומתו ופישוט ידיו הרי ד'. ומוכח שגם לדעת ר"מ הכוונה לפישוט ידיו למעלה מהראש.

(31) ע"פ דעת הרשב"ם ורמב"ן (ב"ב ק, ב) שג' אמות הוא ביחד עם הראש. אבל גם לפי תוס' (ב"ב ועירובין שם. ובכ"מ) גופו של אדם ג' אמות היינו בלא ראשו – הרי עכ"פ אינו מגיע לראשו אלא בצירוף ידיו.

(32) להעיר מרמב"ן (ובחי' בשלח יו, יא): אמרו במדרש כו' (בס' ובחרי' סק"ל). וראה תו"ש ע"פ. ושי"ן לבאר שבע בשו"ת.

(33) ב"ב פ"ד, ז. וראה שם פ"ג, ג.

(34) ב"ב פ"א, ו. וברש"י שם.

וישפר אותה יותר מכפי שנבראה.

ואפילו בגן'עדן, עוד לפני חטא עץ הדעת, שאז היתה השלמות הנעלית ביותר בבריאה, כבר נדרש מן האדם הראשון, "לעבדה ולשמרה"³⁵.

כשם שחלים הדברים על כלל הבריאה, כך גם לגבי האדם:

ענין זה מתבטא גם במקומו הגשמי של האדם, בעומק הענין של, "ארבע אמות" שהוזכר לעיל: האדם (ראשו, גופו ורגליו) לפי בריאתו, תופס מרחב של שלוש אמות (הרומזות, באופן כללי, לשלוש הדרגות באדם: ראש, גוף ורגל). לפי הבריאה הראש, כשמו, הוא הדרגה והמקום הגבוה ביותר אצל האדם, מתחתיו הגוף, והנמוכות ביותר הן הרגליים. כלומר, על פי הבריאה, הידיים הן משני צידי הגוף, נמוכות מן הראש.

עבודת האדם מתבטאת בכך שהוא יתעלה מעבר לשלוש³⁵ האמות של הבריאה, מעבר לדרגה הגבוהה ביותר בבריאתו, שהיא הראש, מקום השכל. כלומר, האדם לא ישאר מוגבל בהבנתו ובהשגתו לפי ההגבלות של, "ראשו" ושכלו, אלא יהיה שקוע בענינים הנעלים מ, "ראשו".

התעלות זו קשורה דוקא ב, "ידיו", שמסמלות את בחינת המעשה. כמאמר חז"ל³⁶, שבאמצעות צדקה נעשים מוחו ולבו זכים פי אלף. כלומר, גם התעלותו בכוחות הנעלים של השגה עד לדרגה שמעבר לשכלו, כפי שהוא בבריאתו, קשורה ב, "מעשה" בפועל. במילים אחרות (ולאידך גיסא): כל הדרגות שאליהן הוא מתעלה צריכות להשפיע גם על המעשה בפועל³⁶.

ומפני שני הענינים הללו, "החכמה והמעשה" ניתן לו מקום של, "ארבע אמות", יותר³⁷ משלוש האמות שלפי בריאתו³⁷.

ז. עניני העולם והאדם נלקחים מהתורה

כך הם הדברים גם לגבי התורה, כי כל עניני

(35) בראשית ב, טו.

(35*) ולהעיר מלק"ת ר"פ קדושים ויש"ן. דרוש ג' בח' אדם (אוה"ת במדבר ע' תתקסב ואילך).

(36) תו"א בתחלתו. ונת' באוה"ת שם.

(36*) ועפ"י יומתקו דברי ר"י (עירובין שם) כדי שיטול חפץ מתחת מרגלותיו ומניח תחת מראשותיו, כי הכוונה היא דבחי' הכי תחתונות (במעשה) "מתחת מרגלותיו" תעלנה לדרגת "מראשותיו".

(37) מובן שאין לזה סתירה ממה שמצינו בכ"מ מעלה בג' לגבי ד' (שבת קד, א. פרדס ש' ערכי הכינויים מע' גז. לקו"ת במדבר עט, ב. ובכ"מ). ולהעיר ממצע"נ עה"ת ר"פ ויצא.

(37*) ועפ"י יובן מה שפשוטו לשון הרמב"ם משמע שמדבר בנוגע לכל אדם, גם בנוגע לאדם"ה (כ"ל הערה 19), כי כ"כ

הזאת בתורה קורא הרמב"ם (שם): „נכבד שבמושכות“, שבאמצעותו מגיע האדם לתכלית – „לצייר לנפשו אחדות הקב"ה"⁴⁷.

למרות כל זאת נקראות כל ארבע האמות הללו „ארבע אמות של הלכה“, בדומה למה שנאמר קודם לכן על ארבע האמות של האדם, שנקבעו בגלל הגבוה הידיים מעבר לראש, כי ההוכחה לכך שהאדם הגיע גם ל„אמה“ הרביעית, לדרגת ה„סוד“ שבתורה, היא רק כאשר גם בחינת התורה הנעלית מן הבריאה יורדת ומתקשרת להלכה, משמעותה (כפשוטה) דין בקשר לפועל, למעשה. ואדרבה⁴⁸: כיוון שהדרגה הרביעית, הנשמה של התורה, היא למעלה מן הבריאה – דווקא לכן חשוב יותר שהיא תרד להלכה, שתשפיע גם על המעשה.

ח. ד' אמות של הלכה קשורות ל„מיום שחרב ביהמ"ק“

לפי זה יובן הקשר של ארבע אמות של הלכה ל„מיום שחרב בית המקדש“.

למרות „לית אתר פנוי מיניה“ (=אין מקום פנוי ממנו, מה) ומלאו כל הארץ כבודו, בכל זאת, הגילוי והשראת השכינה היו בבית המקדש⁴⁹, ומשם היתה השכינה מתפשטת לכל העולם. בבית המקדש היו, באופן כללי, שלושה חלקים: חצר אוהל מועד, אוהל מועד והוא ההיכל וקודש הקדשים⁵⁰, ולמרות שהשראת השכינה היתה בכל בית המקדש, בכל זאת היה עיקר השכינה בקודש הקדשים, ובקודש הקדשים עצמו היה זה באמצעות הארון⁴⁹.

ולכן מחשיבים את הארון כדרגה רביעית, למרות שהוא עמד בקודש הקדשים (הדרגה השלישית), כי באמצעותו נתגלתה בחינת

47 ובכללות יתרו: „ד' דרגות ראש גוף ורגל בגוף התורה: תושב"כ תושב"ע ופנימיות התורה; נשמת התורה – בחי' אלקות שבתורה (ד"ה משכני (הא') תשא"פ"ו).

48 דמיון שבעולמות עולם האצילות הנרמו בתיבת „אף נסמן“, עשיתיו דוקא (ראה לקו"ט בלק סט, סע"ג), כן גם בד' חלקי התורה פרי"ם, חלק הסוד שבתורה (אצ"י) שייך לחלק השייך לעשי' דוקא (ראה לקו"ט ח"ה ע' 1 הערה 3 – לענין יינה של תורה שבפסוקי"ה). וראה מכתב כ"ק מו"ח אדמו"ר (בשם אביו כ"ק אדמו"ר) אודות ניגון אדמו"ר בן ד' בבות (נדפס בהמיום ח"ה ע' סג [נמד].) „אניק' שלו ח"ב ע' ריו) שבבא הד' שהוא מכוון כנגד עולם האצילות מובדל בעצם מהותו מבבא הג' (שהוא כנגד עולם הבריאה). ולהלן שם (ע' סד [488]). „אניק' שם ע' ריה. ובתורת שלום ע' 23. 25: ששייכת דוקא לכבא הא' שכנגד עולם העשי'.

49 ראה תניא פנ"א ואילך. סידור צה, ד. (ובכ"מ). ושם גם לענין ד"ה של הלכה.

50 חצר אוה"מ כנגד ביע, אהל מועד – היכל, כנגד אצילות, קו"ק כנגד עולמות א"ס שלמעלה מאצילות – אוה"ת ויקהל ע' ב' בקצה. ד"ה והוא עומד תרס"ג פ"ב (סו"מ תרס"ג ע' נא). ד"ה כי הוא יברך הש"ת בתחלתו.

העולם והאדם נלקחים מן התורה³⁸. התורה היא „אוריין תליתאי“ (=תורה מושלמת)³⁹, נחלקת לשלוש דרגות, לפי התחלקותה, באופן כללי, לתורה נביאים וכתובים. (ולכן נחלקת כל הבריאה לשלוש דרגות, כידוע⁴⁰). באמצעות עבודת התשובה, הנעלית מן הבריאה, הביאו בני ישראל לידי כך שנספה בתורה דרגה רביעית⁴¹, דרגה של „כפלו"ת לתושיה“ בתורה, שנסופה על-ידי הלוות השניות⁴².

באופן פרטי קיים ענין זה בכל חלקי התורה: יש ה„שלוש אמות“ שלוש הדרגות בתורה, כפי שהיא בבריאתה, והן: פשט רמז ודרוש⁴³, שמהות את ה„גוף“ של התורה⁴⁴, אבל המטרה היא שהאדם יגיע ע"י יגיעתו, ל„ד' אמות“, גם ל„אמה“ הנוספת, לדרגה הרביעית בתורה, הנעלית מ„גוף“ התורה, וזו היא בחינת הסוד שבתורה⁴⁵, נשמתא דאורייתא“ (=נשמת התורה)⁴⁶, ולדרגה

אדם לעמל נברא (סנהדרין צט, ב. וראה ב"ר פלי"ט, ח (כסופו). ואכ"מ.

38 ראה ב"ר בתחלתו.

39 ראה שבת פה, א. א"ז ח"ג רמז, א.

40 ראה ד"ה צעקו תרפ"ח פ"ו. סו"מ תרצ"ט ע' 223 ואילך. ובכ"מ.

41 להעיר מזהר שם, דבח' ה' בתורה היא מלכות, ה' רביעית. ויובן ענין זה שההוספה מדרוש הלכות כ"י תושב"ע, שנתוסף ע"י לוחות שניות (ראה בהנסמן בהערה הבאה) נק' בחי' ד' בתורה, כי מלכות פה תושב"ע קרינן לה (הקדמת תקי"ו).

42 שמו"ר פמ"ו, א (כסופו). פמ"ו, ז. ומשמע שגם לפנ"ו ה' תורה נביאים כתובים. וכן מובן ממדרש רד"ל עה"פ (תשא לא, יח) „ככלותי“ (נתחנמא תשא טו. שמו"ר פמ"א, ה. פרי"ש

שם). אבל ראה נדרים כב, ב. ויתירה מכ"ז אמר"ל אדפילו מה שתלמידי רותק עתיד לחדש נאמר למשה בסני ודקוק' ואתיו"ת של תורה היו כתובים בלוחות ראשונות וע"כ צריך לחלק באופן ד', כתובים"ת תושב"כ או ותושב"ע וכו'*) ובאופן

הדאמירות למשה המפורשות – לאופן דאמירות מה שתלמיד תיקי חדש – ועד"ו יל"פ גם בנדר"ד.

43 כנגד ג' עולמות ביע" – ע"ח ומ"ח (הובא בלקו"ד ח"ד תשע"א). (א. וראה הקדמת רח"ו לשער ההקדמות (נעתק

בקונט' עה"ח (הוספה הא') ע' 62 ואילך). רמ"ז לוח"א ד, סע"ב.

44 ח"ה קנב, א.

45 כנגד עולם האצילות – נסמן בהערה 43. ובאוה"ת בלק (ע' התקלה): ופי' ד' אמות של הלכה היינו שיהי' שורה בהם ד' אמותיו הו', עיי"ש.

46 ח"ה שם. ולכן נחלק בכללות לב' מדר"י: פשט רמז דרוש – גופא דאורייתא, תורה שבבריאה (והיא ע"י סוד – נשמתא דאורייתא, שלמעלה מהבריאה (אצ"י). וראה בהקדמת

הרח"ו שם. רמ"ז שם. קונט' עה"ח פ"א יטו. ובכ"מ.

ולפעמים מבואר שה' מדרגות בתורה: ד' חלקים פרי"ם כנגד גר"ח, ובחי' יהודה. אבל זהו בפירוט ע"פ תורת החסידות, ובכללות מבואר ככפנים (ראה קונט' ענינה של תורת החסידות

סי"א ובהנסמן שם. לקו"ש [המתורגם] ח"ה ע' 14 ואילך. ח"ו ע' 115 וע' 123 ואילך לענין שהתורה ניתנה בה' קולות). ואכ"מ.

* להעיר מגיטוס (ס. ב.) א"ר"א תורה רוב בכתב (ובמפרשים שם) ירוש' פאה פ"ב ח"ד.

רק לעתיד לבוא, בגילוי תורתו של משיח, על-ידי גיעת בני ישראל במשך זמן הגלות –

בכל זאת ידוע שמתן תורה לא יהיה שוב, כי הכל „גיתן” במתן תורה⁵⁷, אלא שהגילוי וההשפעה של הדברים באים אחר כך על-ידי עבודה וגייעה.

ולמרות שבאופן כללי ניתנו במתן תורה כל חלקי התורה בעשרת הדברות, בכל זאת, באופן פרטי, נתגלתה בחינת סוד שבתורה, „גשמתא דאורייתא”, על-ידי „וירד ה' על הר סיני”⁵⁸.

כלומר, התגלות בחינת התורה הנעלית מן הבריאה אינה קשורה רק בכיבור של עשרת הדברות, אלא גם במעשה הקב"ה, כביכול: „וירד ה' על הר סיני”⁵⁹, ובמיוחד שגם לפי פשוטם של הדברים – פירוש הירידה הזאת וגילוי מעשה מרכבה הם „סוד” שבתורה.

ובלשון הרמב"ם שהובא לעיל: במתן תורה היו שני הענינים – „הכמה” של תורה, על כל חלקיה ועד לבחינת סוד שבתורה, גילוי בחינת אחדות הבורא⁶⁰, וכל זאת בקשר ל„מעשה” – „וירד ה' על הר סיני”, בנוסף לכך שרובם של עשרת הדברות הם ציוויים על מעשה בפועל.

ההכנה לכך היתה צריכה להיות, ואל משה אמר עלה אל ה'⁶⁰, שהנבראים ייצאו מהגבלותיהם, הגבלות התחתונים ובלשון חז"ל⁶¹, „תחתונים יעלו לעליונים”.

י. יתרו – הכנה למתן תורה

לפי כל הנ"ל תיפתרנה השאלות שהובאו בסעיף א':

ידוע דעת הוזהר⁶², שהתורה ניתנה רק לאחר שבע יתרו והתגייר. ביאת יתרו היתה הכנה למתן תורה.

לכן קוראת לו התורה כאן בשם „יתרו” וגם כל הפרשה נקראת על שמו, ולא „שבת מתן תורה”, אפילו לא בשם נוסף, כדוגמת שבת שירה ודוגמאות נוספות, כי בשם יתרו „נמצאת” הכוונה של מתן תורה:

57 ד"ה ויאמר משה תשי" פ"ו.
58 פרשתנו יט, כ.
59 ראה תניא פ"ז. ובכ"מ.
60 משפטים כד, א.
61 תנחומא וארא טו. שמו"ר פ"ב, ג.
62 זור פרשתנו סו, ב. סה, א. וראה ד"ה ויאמר משה שם. לקו"ט ח"א ע' 75 ואילך.

התורה הנעלית מן הבריאה – „מקום הארון” כפי שהוא „אינו מן המדה”⁵¹ – ושם נראתה, אחדות הקב"ה בגלויה⁵².

יחד עם זאת היתה גם הדרגה הגבוהה קשורה ל„מעשה”. נוסף לכך שבניית בית המקדש וכליו היתה על-ידי מעשה ידי אדם, היה גם סדר עבודת הכהנים בבית המקדש עצמו⁵³ מגיע עד לארון בקודש הקדשים – ההזאות ביום הכיפורים.

ט. גם במתן תורה היו שני הענינים: חכמה ומעשה

אף-על-פי שבאופן כללי, נוספה הדרגה הרביעית בתורה על-ידי הלוחות השניות, באמצעות עבודת התשובה של בני ישראל [וכך, על-ידי גייעה „דדחקין למלה דחכמתא ודייקין לה ומחכאן לה למנדע ברירה דמלה”⁵⁴ (=שמתייגעים במילות החכמה ומדייקים בה, ומצפים לדעת את כוונת המילה) יכול כל יהודי להגיע להעלם העצמי של תורה]⁵⁵,

– וכך גם לגבי כל חלקי התורה, שגם בהם נתגלתה הבחינה הרביעית, הסוד שבתורה, בעיקר בדורות האחרונים⁵⁶, והשלימות בה תהיה

51 וימא כ.א, ב"ב צט, ב. וראה וימא שם שהיא במדרי' אחרת מזה' נסים שבביהמ"ק.
52 ראה המשך תרס"ז ע' רכז. ושם ע' רכה, שה"ע יחוד הוי' ואלקים מלמעלה למטה. ד"ה והוא עומד שם (ע' נח).
53 להעיר מלקו"ט ח"א ע' 125.
54 חז"א קל, ב.
55 נח' בארובה בד"ה ואברהם זקן (ולאח"י) תרס"ז. וראה שם ע' תה ואילך. ועוד.
56 כי אף ששיק גילוי סודות התורה יהי' לעיל ע"י משיח, ישקני מנשיקות פיהו (שה"ש א, ב ובפרש"י) – הרי כבר נתגלה בימי רשב"י וכו' באופן של „הבל” עכ"פ (ראה קה"ד ספי"א. רפ"ב), ונדוגמת מה שגם לפני מ"ת (אצל האבות כו') הו' לימוד התורה באופן של „ריחות” (שה"ש פ"א, ג (א)).
ועפ"ז יש לבאר מ"ש בלקוטי לוי"צ (אנ"ק ע' רכז) שגילוי החסידות שבי"ט כסלו הוא גבוה יותר מגילוי פנימיות התורה כו' שתתגלה ע"י מ"צ (ולכן חקוקמה לזה הו' העלם גדול ביותר), דלתורת הגולה הו' מקודם קרי"ס שנקרע לייב קריעים, ולנסתר תורה שעי" מ"צ יהי' מקודם קריעת הגור לו' נחלים, וגילוי אור החסידות שלמעלה משניהם הו' הגאולה בי"ט כסלו, שכולל ב' הבחי' דייב הו' –

דלכאורה: א) איך אפ"ל חיבור ב' הבחי' דייב ו' (גילוי תורת החסידות בי"ט כסלו), קודם שתהי' הבקיעה לו' עצמה (שזו תהי' רק לעיל?) ב) הרי נסתר דתורה ישנו גם לפני הבקיעה לו' נחלים (ולעתיד) – אצל רשב"י כו' ומומן האריז"ל ואילך וכו'? אלא שגילוי בחי' נסתר שעי" מ"צ נתגלתה כבר באופן של הבל (עכ"פ) בומן רשב"י וכו', וזוהו מובן שברוחניות (עכ"פ) כבר היתה הקריעה לו' נחלים*.

החסידות שבתורתו של משיח תהי' באופן נעלה מאשר עתה – שה"ז לימוד ע"ד ראי' (עינין ש' האמתה פ"ס). ולכן לעיל יש צורך בהקדמה (דבקיעה בפועל – שהיא הקדמה) רק לנסתר דתורה (שבתורתו של משיח) – בקיעה לו' נחלים – ולא לתורת החסידות (עינין של יי"ט) – כי תורת החסידות כבר נמשכה ע"י אדה"ן.

(* ועד"ו הוא בנוגע איחוד נגלה ונסתר שהי' אצל רשב"י (ראה הסתק לעיל ע' 40 הנרה 45 בשה"ג). אבל עפ"י שמשוהה הגילוי דיי"ט כסלו לקריעה לו' נחלים ולעיתיד, אזוי אפ"ל שגילוי תורת החסידות בי"ט כסלו הוא לא רק באופן של „הבל” (כרשב"י כו') כ"א נסתר בי"ט כסלו ונמשך ע"י אדמו"ר חזקו ואף נסתר תורת

בדומה להסברו הרחב של הרמב"ם⁷⁰ על כך שבימי אנוש וכו' חשבו שמפני שהקב"ה ברא כוכבים ומזלות וגלגלים, ונתן להם כח להנהיג את העולם, צריך לשבח ולפאר את הכוכבים והמזלות ולכבדם.

וזהו משמעות המאמר⁷¹ שיתרו, היה מכיר בכל עבודה זרה שבעולם: היתה לו ידיעה והכרה בכל ה"ממוצעים" של כל העולמות. טעותו בהיותו כהן מדין היתה אי ידיעה וההכרה בכך, שאלה אינם מציאות בפני עצמם כלל ושאסור להחשיבם כמציאות עצמאית.

הפסוק מדגיש, וישמע יתרו כהן מדין – שבשני העיניים של "חכמה ומעשה" היה יתרו – ב"לעומת זה" (בכיוון הטומאה) – בשיא השלימות, ובכל זאת הוא שמע ובא והתגייר, והפך את שני עיניו השלימות הללו לשלימות של קדושה⁷², כדלהלן: "יתר" – שיתר פרשה אחת בתורה, שלמות בעיני החכמה, עד לידיעה כי "גדול ה' מכל האלקים" – השלמות באחדות הבורא, ההכרה בכך ש"כל האלקים", כל ה"ממוצעים" אין להם שום שלטון וכו' עצמי⁷³, והם רק "כגרזן ביד החוצב בו"⁷⁴, ו"יתרו" – קיום המצוות: שיא השלימות במעשה.

יב. מה גרם ליתרו לצאת מהגבלותיו:

מתן תורה הוא (כפי שמוסבר במקומות אחרים בהרחבה) ביטול הגיור, עד ש"תחתונים יעלו לעליונים" – הנבראים ייצאו מהגבלותיהם כנבראים, ויתעלו לעליונים. מובן, לפיכך, שגם אצל יתרו, שביאתו היתה הכנה למתן תורה, היתה קיימת עבודה זו: הוא עצמו יצא מהגבלותיו.

וזהו הדיוק בלשון רש"י, "מה שמועה שמע ובא" (ולא בא ונתגייר). הפסוק מדבר על הגורמים שהביאו את יתרו לידי כך שהוא

השם "יתרו" כולל את שני השמות, גם את השם יתרו על-שם שיתר פרשה אחת בתורה⁶³, ואת ההוספה של "ואי" בשמו יתרו, כשהוא הגיע לידי קיום המצוות.

וכפי שהוסבר קודם לכן, אלה הם שני עיניו השלמות, "חכמה" ו"מעשה", שנתהוו במתן תורה, וההכנה לכך היתה יצירת⁶⁴ שני עיניו השלמות הללו על-ידי יתרו בעצמו⁶⁵.

יא. כהן מדין – חכמה ומעשה של "לעומת זה"

לפי זה מובן גם המשכו של הפסוק, (וישמע יתרו) כהן מדין, שפירושו הוא גם "כהן לעבודה זרה"⁶⁶. לכאורה, זוהי סתירה לשבחו של יתרו⁶⁷:

ההסבר לכך:

לתואר "כהן מדין" יש שתי משמעויות: (א) כהן מלשון שר⁶⁸ (ב) כהן – כומר לעבודה זרה. שני הפירושים הם, באופן כללי, שני העיניים שהיו אצל יתרו לפני התגיירותו: (א) "כהן" מלשון שר – הוא היה נכבד וחשוב אצל אומות העולם, עיקר תפקידו של השר הוא בהנהגת המדינה, ובביצוע פקודת המלך, מעלות המעשה (של מדין). (ב) "כהן" מלשון כומר לעבודה זרה, תואר הממסל גדלות וחשיבות בידיעה והשגה, וכמאמר חז"ל⁶⁹ (המובא על-ידי רש"י) "שהיה מכיר בכל עבודה זרה שבעולם".

המשמעות של מכיר בעבודה זרה, ובכלל בענייניו, היא (כמוסבר בזהר) שלמות בחכמה (של מדין). דבר זה נבע מטעות בהבנה והשגה,

63) מכלילת תנחומא (ד) ופרש"י ר"פ. ובשמו"ר פכ"ח, ח (לפי ח"ד"א). ובספרי (בעלותך י, כט) הוא בשם יתרו.

64) ראה ד"ה ויאמר משה שם, זוה שיתרו הוסיף פ' אחת בתורה (פ' ואתה תתזה), וקודם מ"ת ה' צ"ל הודאת יתרו דוקא – בכדי שבמ"ת תה' גם בח' התורה שתתגלה לעתיד, ובכדי שבכללות נש"י תה' בח' ראיית המהות במ"ת. ועפ"ז תומתק ביותר שייכות יתרו לבחי' ה', סוד שבתורה, שזוהי תורתו של משיח דלעתיד וגם ראיית המהות דמ"ת, עיי"ש.

65) ולהעיר שבפרשתנו (פרש"י יח, יג) מודבר גם ע"ד מוצאי ירוח"ג⁹ – יום שניתנו לחות שניות (משנת תענית כו), (ב) ובפרש"י שם, ולאחר זה הוסיף יתרו פ' אחת בתורה (ראה לעיל בפנים שהוספה בתורה באה בלחות שניות). ובסיום הסדרה נאמר (כ, כא) "מזבח אדמה תעשה לי ונחת עלי את עולותיך גו'" – שהוא התכלית דמצות בנין ביהמ"ק (רמב"ם ריש הל' ביהמ"ח), וע"י הקרבת הקרבנות כו' נעשה השראת השכינה (ראה לקו"ש ח"א ע' 125 ואילך).

66) מכלילת כאן. שמו"ר פ"א, לב.
67) ראה ע"ז קושיית אה"ח כאן. אבל ראה פ"ה הא' בפ"י ונתן כאן.

68) מכלילת כאן. תנחומא שמות יא. פרש"י ויגש מז, כב. שמו"ר ב, טז. וראה ת"א תר"י כאן.

69) מכלילת יח, יא. וזה שם א.

70) הל' ע"ז בתחילתן.

71) ראה בכ"ז לקו"ש ח"א ע' 74 ואילך.

72) להעיר גם מאה"ח כאן.

73) וזה הכריח יתרו ממה ש"דבר אשר זדו עליהם": באם איבוד מצרים הו' ע"ז אופן אחר, ה' מקום לטעות ולומר שגם לכחות הטבע ישנו כח ושלטיה אלא שהו' גדול מהם ושליט עליהם. אבל מזה שנאבדו בכח זה עצמו שדימו לאבד את ישראל – לא נאיבודם הו' ע"ז איבוד השכינה בכח שלהם, כ"א אדרבה, כח זה עצמו גרם איבודם – מוכרח שכל עיניו של הכהן הוא רק כפי רצונו ית' (וראה ד"ה כי תראה חמור תש"ד ס"ד). וע"ד מ"ש בתו"א (מא, ד) בפרוש הכתוב כי גדול הו' ואודונו מכל האלקים (ובחצ"ג שם מביא גם הפסוק עתה ידעתי שאמר יתרו) "ומושל על כולם להיות היש בטל .. שכולם יש להם ציור ותמונה מבחי' הפך רצונו הו'"; והיינו שציור הנבראים עצמם (לא רק גש שהו"ע שידוד הטבע) הוא מרצון הו'. וראה כלי יקר כאן ד"ה את כל אשר עשה.

74) ראה בארובה ד"ה מים רבים תשי"ז ובהגמטן שם (סה"מ מלוקט ח"א ע' 74 ואילך).

אחרים⁸² – ובכך התבטאה ההכנה למתן תורה, שענינה הוא, תחתונים יעלו לעליונים...”.

מלחמת עמלק: קליפת (=טומאת) עמלק מבטאת קרירות ואדישות, „אשר קרך בדרך”⁸³. ה„קרירות” מתנגדת בעיקר לעבודה ש„למעלה מטעם ודעת” (עבודה שמעבר לשיקולים שכליים). בדקוּתם של הענינים מסכים עמלק עם ההכרה בעבודת הקב”ה, אך הוא איננו מאפשר יציאה מהגבלות, עבודה שלמעלה מטעם ודעת⁸⁴. וזהו תוכנה הפנימי של מלחמת עמלק: שבירת ה„קליפה” של קרירות, אדישות והתנגדות לעבודה שלמעלה מן השכל.

השמועה אודות שני ענינים אלו – קריעת ים סוף ומלחמת עמלק – השפיעה על יתרו לבוא – „ובא” – לצאת מהגבלותיו, להתרחק מן הכבוד כ„כהן מדין”, ולבוא למדבר שמם וכו’ כדי להתגיר.

זו היתה ההכנה למתן תורה, שאז „ביטל הגיירה וכו’”, תחתונים יעלו לעליונים”.

(משיחות יו”ד שבט וש”פ יתרו תשכ”ד)

יתגיייר אחר־כך, ועל כך הוא מסביר „את כל אשר עשה אלקים למשה ולישראל עמו...”.

אבל שאלת רש”י היא „מה שמועה שמע ובא”⁷⁵: את השמועות שהזכרו לעיל שמע יתרו במדין, והוא יכול היה, להשאר במדין ולהתגיייר שם, מה הביא אותו, אפוא, לכך שהוא יבוא, שהוא יצא מהגבלותיו, עד לידי כך שהוא יבוא למדבר שמם, למקום תוהו⁷⁶?

ועל כך מסביר רש”י: „קריעת ים סוף ומלחמת עמלק”: קריעת ים סוף, שנתהווה על־ידי „ויסעו”⁷⁷ – „מעשה”; ומלחמת עמלק – שנגרמה על־ידי פגם ב„חכמה”, כאשר שאלו „היש ה’ בקרבנו אם אין”⁷⁸, והנצחון נתהווה על־ידי „נושאים עיניהם למעלה”⁷⁹ – חכמה⁸⁰. בשני ענינים אלה שמע יתרו שדרושה הכנה, דרושה עבודה של יציאה מההגבלות⁸¹.

קריעת ים סוף: ידוע, שענינה של קריעת ים סוף, הפיכת ים ליבשה, הוא ביטול ההגבלות והמחיצות שבין ההסתר וההעלם (ים) לבין הגילוי (יבשה), כפי שמוסבר בהרחבה במקומות

75) ומוכרח הוא גם מזה שרש”י בחר הגירסא שבמכילתא „ובא” ולא כבובאים „ובא ונתגיייר” ולא כבירושלמי „מה שמועה שמע” (ותו לא). ועפ”ז מתורץ גם בדרך הפשט דפרש”י.

76) ראה מכילתא ופרש”י עה”פ יו”ה.

77) בשלח יד, טו.

78) שם יז, ו.

79) ראה ר”ה כט, א (במשנה).

80) להעיר שקרי”ס – בסיפא דכל דרגין מלכות (מעשה), עמלק – ראשית גוים – מליקה (תו”א פה, א ואילך).

81) עפ”ז למ”ד (במכילתא כו’) „מ”ת שמע ובא” צ”ל דס”ל דמאופן נתינת התורה בפועל ידע הענין דיציאה מהגבלות.

לזכות

כ”ק אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח

ויהי”ר שעי”י קיום הוראת

כ”ק אדמו”ר מלך המשיח (בשיחת ב’ ניסן ה’תשמ”ח)

להכריז יחי, יקויים הבטחתו הק’

שההכרזה תפעל ביאת דוד מלכא משיחא

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד

הוספה

בשורת הגאולה

טו.

„קהל גדול ישובו הנה“¹, לארצנו הקדושה, „ארץ אשר ה' אלקיך דורש אותה תמיד עיני ה' אלקיך בה מרשית השנה ועד אחרית שנה“², – שלכן, גם לפני הגאולה יושבים בה בני לבטח, ללא פחד מזה ש„אומות העולם מתרעשים ומתבהלים“ בגלל ש„מלכי אומות העולם מתגרים זה בזה“, כיון שהקב"ה „אומר להם (לישראל), בני, אל תתייראו כל מה שעשיתי לא עשיתי אלא בשבילכם . . (וכופל הענין) אל תיראו, הגיע זמן גאולתכם“³, „מלך המשיח . . עומד על גג בית המקדש והוא משמיע להם לישראל ואומר ענוים הגיע זמן גאולתכם“³.

(משיחות ש"פ יתרו, ח"י שבט תנש"א)

(1) ירמ' לא, ז.

(2) עקב יא, יב.

(3) יל"ש ישעי' רמז תצט.

טז.

בזמננו זה, ווען מ'האַלט סמוך גלייך פאַר דער גאולה האמיתית והשלימה . . כמדובר מערערע מאָל אַז מ'האַט שוין אַלץ פאַרענדיקט און איצטער דאַרף נאָר זיין די גאולה בפועל.

* * *

מדובר כמ"פ די ראשי תיבות בדרך אפשר פון „מיד" – משה, ישראל

(הבעש"ט), דוד מלכא משיחא, ד.ה. אַז דער דור הראשון פון מתן תורה (דור משה) פאַרבינדט זיך מיט דעם דור האחרון (דהגאולה ע"י דוד מלכא משיחא), דורך גילוי החסידות פון דעם בעש"ט און רבותינו נשיאינו ממלאי מקומו, וואָס לכשיפוצו מעינותיך חוצה „אתי מר" דא מלכא משיחא¹.

ויש לומר, אַז בהתאם צו דעם תוכן פון דעם וואָרט „מיד" (גלייך), דאַרף מען זאָגן אַז די דריי אותיות זיינען פאַרבונדן ניט מיט דריי באַזונדערע זמנים (משה בדורו, ישראל הבעש"ט בדורו, און דוד מלכא משיחא בדורו), נאָר זיי קומען אַלע צוזאַמען בסמיכות ממש („מיד") בכל דור ודור ובכל זמן וזמן. כמרומו אויך אין דעם וואָס „מיד" איז אויך ר"ת „משה, יהושע, דורם", וואָס אַלע דריי זיינען געווען בדור אחד.

וכן יש לומר בנוגע לדורנו זה – אַז אין דעם זעלבן דור האָט מען דעם גילוי פון אַלע דריי – מ' (ר"ת משיח²), י' (ר"ת פון ביידע נעמען פון כ"ק מו"ח אדמו"ר) און ד' (דורם); צוזאַמען מיט דער משה שבדורנו (כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו), בחי' עשר (עשירי בשבט) כולל אויך דער גילוי תורת החסידות (די מעינות הבעש"ט) על ידו, האָט מען אויך דעם גילוי פון בחי' אחד עשר „גואל ראשון הוא גואל אחרון"³, דוד מלכא משיחא.

(משיחות ש"פ יתרו, כ"ף שבט תשנ"ב)

1) אגה"ק הידועה הבעש"ט – כש"ט בתחלתו. ובכ"מ.

2) להעיר שמנחם שמו (סנהדרין צח, ב).

3) ראה שמו"ר פ"ב, ד. שם, ו. זח"א רנג, א. ש' הפסוקים פ' ויחי. תו"א משפטים עה, ב.

בזמננו זה, בעמדנו סמוך מיד לפני הגאולה האמיתית והשלימה . . . כמדובר כמ"פ שסיימו כבר הכל וכעת צריכה רק להיות הגאולה בפועל.

* * *

. . . מדובר כמ"פ הראשיתיות בדרך אפשר של „מיד" – משה, ישראל (הבעש"ט), דוד מלכא משיחא, היינו שהדור הראשון דמתן תורה (דור משה) מתקשר עם הדור האחרון (דהגאולה ע"י דוד מלכא

משיחא), ע"י גילוי החסידות דהבעש"ט ורבותינו נשיאינו ממלאי מקומו, אשר לכשיפוצו מעינותיך חוצה „אתי מר" דא מלכא משיחא¹.

ויש לומר, שבהתאם לתוכן תיבת „מיד", צריך לומר שג' האותיות קשורים לא עם ג' זמנים שונים (משה בדורו, ישראל הבעש"ט בדורו, ודוד מלכא משיחא בדורו), אלא באים כולם יחד בסמיכות ממש („מיד") בכל דור ודור ובכל זמן וזמן. כמרומז גם בזה ש„מיד" הוא גם ר"ת „משה, יהושע, דורם", ששלשתם היו בדור אחד.

וכן יש לומר בנוגע לדורנו זה – שבאותו הדור ישנו הגילוי דשלשתם – מ' (ר"ת משיח²), י' (ר"ת דב' שמותיו דכ"ק מו"ח אדמו"ר) וד' (דורם); יחד עם משה שבדורנו (כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו), בחי' עשר (עשירי בשבט), כולל גם הגילוי דתורת החסידות (מעינות הבעש"ט) על ידו, ישנו גם הגילוי דבחי' אחד עשר, „גואל ראשון הוא גואל אחרון"³, דוד מלכא משיחא.

מה.

אונזער דור איז דער לעצטער דור פון גלות און דער ערשטער דור פון דער גאולה – ווי כ"ק מו"ח אדמו"ר דער בעל ההילולא האָט מכריז ומודיע געווען כמ"פ, אַז מ'האָט שוין אַלץ פאַרענדיקט און איצטער דאַרף מען נאָר מקבל זיין משיח צדקנו בפועל ממש – במילא איז פאַרשטאַנדיק, אַז אויב בינתיים איז געווען אַן ענין של הסתלקות, ווי דאָס איז געווען בכ"ב שבט בארבע שנים לפני זה (שנת ה'תשמ"ח), איז דאָס אך ורק בכדי צו ברענגען די איינציקע עלי' וואָס איז נאָך געבליבן – די עלי' פון דער גאולה האמיתית והשלימה.

... מ'האָט גערעדט מערערע מאָל דעם געוואַלדיקן חידוש ועילוי

פון דעם דור – דער לעצטער דור פון גלות און דער ערשטער דור פון גאולה – אַז ער שטעלט מיט זיך פאַר דעם גמר וסיום פון „מעשינו ועבודתינו“¹ פון אידן במשך כל הדורות שלפני זה, צו פאַרענדיקן די לעצטע בירורים אין גלות, ובלשון כ"ק מו"ח אדמו"ר² – „צופוצן די קנעפלעך“; אונזער עבודה באַשטייט אין ברענגען די גאולה בפועל פאַר דעם דור און פאַר אַלע דורות שלפני זה! דאָס הייסט, אַז אין דעם דור איז מען מסיים מעשינו ועבודתינו פון אידן במשך כל הדורות.

. . . אין דעם דור פון נשיא דורנו גופא זיינען פאַראַן עטלעכע שלבים ותקופות, ובכללות – דריי שלבים: (א) יום עשירי לחודש אחד עשר (יו"ד שבט ת"ש יו"ד) – דער סיום התקופה פון עבודת כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו בחיים חיותו בעלמא דין. (ב) דער יום למחרתו – יום אחד עשר לחודש אחד עשר (דער ערשטער גאַנצער טאָג לאחרי ההסתלקות), ובמיוחד בשנת עשתי עשר (תשי"א)³ – ווען עס האָט זיך אָנגעהויבן דער המשך וחידוש פון אַ נייער תקופה ו„נתלו המאורות“ פון דעם דור השביעי פון אַלטן רבי'ן (אָדער דור התשיעי פון בעש"ט). (ג) די תקופה נאָך דער הסתלקות פון בתו של כ"ק מו"ח אדמו"ר ביום כ"ב לחודש אחד עשר (כ"ב שבט תשמ"ח).

. . . יום העשירי בחודש האחד עשר גייט אויף דעם סיום וגמר העבודה פון מברר זיין די לעצטע „שיריים“ פון גלות, „צופוצן די קנעפלעך“.

. . . דער יום למחרתו – יום אחד עשר לחודש אחד עשר – באַדייט אַז נוסף און נאָך דער עבודה פון יום עשירי בחודש אחד עשר, דערגרייכט מען און מען ווערט נתעלה (לויט דעם כלל פון „מעלין בקודש“⁴) אויך צו דעם גילוי (יום) פון אחד עשר.

. . . אין דעם גופא קומט מען דערנאָך צו נאָך אַ העכערע דרגא –

(1) תניא רפל"ז.

(2) שיחת שמח"ת תרפ"ט.

(3) ראה סה"ש תש"נ ח"א ע' 255 הערה 99.

(4) ברכות כה, א. וש"נ.

אַז מ'האַלט שוין נאָך דעם סיום העבודה פון אַלע בירורים, און מ'האַט שוין אויך „צוגעפּוצט די קנעפּ" וכו', און מ'דאַרף נאָר שטיין גרייט צו מקבל זיין משיח צדקנו – די שלימות פון אחד עשר (אינגאַנצן שלא בערך צו עשר) . . . כּמרומו אין כ"ב שבט . . . אחד עשר בכפּליים.

. . . נאָך כ"ב שבט (יום הסתלקות פון בתו) האָט זיך אויפּגעטאַן דער שלב האחרון אין צוגרייטן די וועלט (אַלס אַ דירה לו יתברך בתחתונים) צו דער גאולה . . . שלימות ענין זה קומט ע"י ובשכר נשי ובנות ישראל.

. . . דערפון האָט מען דעם לימוד פאַר נשי ובנות ישראל בכלל, ובמיוחד – פאַר די שלוחות תחינה פון כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו – וועלכע האָבן זיך דאָ צוזאַמענגעקליבן מכל קצוי תבל אין דעם „כינוס השלוחות העולמי". . . בזמננו זה, די לעצטע רגעים פאַר דער גאולה – צו מעורר זיין זיך און אַלע נשי ובנות ישראל וועגן דעם גודל הזכות פון נשי ובנות ישראל צו ברענגען די גאולה האמיתית והשלימה תיכף ומיד ממש, וועלכע קומט „בשכר נשים צדקניות שיש בדור"⁵, כנ"ל.

(משיחות ש"פ יתרו, כ"ף שבט, וליל יום ב' פ' משפּטים, כ"ב שבט תשנ"ב)

5) יל"ש רות רמז תרו בסופו (ממדרש זוטא רות).

דורנו זה הוא הדור האחרון של הגלות והדור הראשון לגאולה – כפי שכ"ק מו"ח אדמו"ר בעל ההילולא הכריז והודיע כמ"פ, שכבר סיימו הכל ועכשיו צריכים רק לקבל את משיח צדקנו בפועל ממש – במילא מובן, שאם בינתיים הי' ענין של הסתלקות, כפי שהי' בכ"ב שבט ארבע שנים לפני זה (שנת ה'תשמ"ח), ה"ז אך ורק בכדי לפעול את העלי' היחידה שנותרה – העלי' דהגאולה האמיתית והשלימה.

. . . דובר ריבוי פעמים שהחידוש והעילוי הנפלא של דורנו – הדור האחרון של הגלות והדור הראשון לגאולה – שהוא משקף [ער שטעלט

מיט זיך פאַר] הגמר והסיום ד"מעשינו ועבודתינו"¹ של בני" במשך כל הדורות שלפני זה, לסיים את הבירורים האחרונים בגלות, ובלשון כ"ק מו"ח אדמו"ר² – "לצחצח את הכפתורים"; עבודתינו מתבטאת בהבאת הגאולה בפועל עבור דורנו ועבור כל הדורות שלפני זה! זאת אומרת, שבדור זה מסיימים את מעשינו ועבודתינו של בני" במשך כל הדורות.

. . . בדורו של נשיא דורנו גופא ישנם כמה שלבים ותקופות, ובכללות – שלושה שלבים: (א) יום עשירי לחודש אחד עשר (יו"ד שבט ת"ש יו"ד) – סיום התקופה של עבודת כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו בחיים חיותו בעלמא דין. (ב) היום למחרתו – יום אחד עשר לחודש אחד עשר (היום השלם הראשון לאחר ההסתלקות), ובמיוחד בשנת עשתי עשר (תשי"א)³ – כשהתחיל ההמשך והחידוש של תקופה חדשה ו"נתלו המאורות" של הדור השביעי מאדה"ז (או הדור התשיעי מהבעש"ט). (ג) התקופה לאחר הסתלקות בתו של כ"ק מו"ח אדמו"ר ביום כ"ב לחודש אחד עשר (כ"ב שבט תשמ"ח).

. . . יום העשירי בחודש האחד עשר קאי על סיום וגמר העבודה של בירור ה"שיריים" האחרונים של הגלות, "לצחצח את הכפתורים".

. . . היום למחרתו – יום אחד עשר לחודש אחד עשר – מציין שנוסף ולאחרי העבודה דיום עשירי בחודש אחד עשר, משיגים ומתעלים (ע"פ הכלל ד"מעלין בקודש"⁴) גם להגילוי (יום) דאחד עשר.

. . . ובזה גופא מגיעים אח"כ לדרגא גבוהה עוד יותר – שאוחזים כבר לאחרי סיום עבודת כל הבירורים, ואף כבר "צחצחו את הכפתורים" וכו', וצריכים רק להיות מוכנים לקבלת משיח צדקנו – השלימות דאחד עשר (לגמרי שלא בערך לעשר) . . . כמרומז בכ"ב שבט . . . אחד עשר בכפליים.

. . . אחרי כ"ב שבט (יום הסתלקותה של בתו) נפעל השלב האחרון בהכנת העולם (כדירה לו יתברך בתחתונים) להגאולה . . . שלימות ענין זה נעשה ע"י ובשכר נשי ובנות ישראל.

. . . מזה ישנו הלימוד לנשי ובנות ישראל בכלל, ובמיוחד – להשלוחות תחיינה דכ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו – שהתאספו כאן יחדיו מכל קצוי תבל בה"כינוס השלוחות העולמי" . . בזמננו זה, הרגעים האחרונים לפני הגאולה – להתעורר בעצמן ולעורר את כל נשי ובנות ישראל אודות גודל הזכות דנשי ובנות ישראל להבאת הגאולה האמיתית והשלימה תיכף ומיד ממש, שבאה "בשכר נשים צדקניות שיש בדור"⁵, כנ"ל.

להביא את 770 הביתה!

כל מי שהיה ב-770 אי פעם, זוכר בודאי את שלל הקובצים והעלונים המחולקים בכל ליל שבת קודש כעת ניתן להשיג את חלקם ברשת האינטרנט, אצלך בבית! האתר מנוהל ע"י הרה"ת ר' יוסף-יצחק הלוי שגלוב וכתובתו: <http://www.moshiach.net/blind>
יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד!

לזכרון

הרבנית הצדקנית מרת **חיי מושקא** ע"ה ז"ל
בת כ"ק אדמו"ר אור עולם נזר ישראל ותפארתו
צדקת ה' עטה ומשפטיו עם ישראל ורבים השיב מעון
מרנא ורבנא **יוסף יצחק** זעוקללה"ה נבג"מ זי"ע

נפטרה ביום הרביעי פ' משפטים, כ"ב שבט, שנת ה'תשמ"ח

ת' נ' צ' ב' ה'

אשת כ"ק אדמו"ר מלך המשיח

היי שותף בהפצת עניני "משיח וגאולה"!!!
להקדשות ולפרטים נוספים:
טל.: 753-6844 (718) או 934-7095 (323)
אימייל: info@torah4blind.org

Be A Partner
In Spreading *Inyonei Moshiach U'geula!!!*
To Dedicate This Publication
In Honor Of Your Family Or A Loved One
For More Info. Call:
(718) 753-6844 or (323) 934-7095
or email: info@torah4blind.org

For this and other books on Moshiach & Geulah, go to:
<http://www.torah4blind.org>
TO DEDICATE AN ISSUE IN HONOR OF A LOVED ONE, CALL (323) 934-7095

הכתובת להשיג השיחות באינטרנט:
<http://www.torah4blind.org>